

Paul
PHILIPPIT
 ep Tuptsiwni'yuñqamuy amumi
 Pēniata

¹ Nu' Paul, Timotheus amum it penta. Itam Jesus Christ tūwikimatu. Noqw itam sohsokmuy Christ Jesus sinomuyatuy Philippi ep yesqamuy öqalanta, pumuy amumi tunatyawyuñqamuy-nikañw pu imuy ókiwyaqamuy tumalay'yuñqamuy énañ'a. ² Nam núokwa, pu kwakwa unañwa Itanay God añqw umumi pitsíwtaa, pu Jesus Christ Itahtutuyqawhqay añq'ö.

Paul's Prayer for His Readers

³ Nu añsakis umuy u'ne' God Inay aw hahlayhtiñwu. ⁴ Ahsupoq inawakinpiy añ nu sohsokmuy umuñem nāwakinma, hahlayhtimakañwo. ⁵ Kwakwhat pi uma mohtihaqaqw pew inumi unañwtavi'yuñwa, nuy lomatuawit yuaataqat añ'a. ⁶ Noqw it nu navoti'taqw, God umuhpe lolmat tumaltivage, pas kurs hin Jesus Christ talöñniyat aw qa pitsíwtaqat umuhpe pās añ antsani'mani, ⁷ Pay kurs pi nu hin qa yan sohsokmuy umumi wūwantaniqee, pi nu umumi pas unañway'ta. Pi uma God añqw umumi kuwahtiput ahpiy nuy akw paañwaya, nu sivikive pakiwkañw, lomatuawit eñem rohommaq'ö, pu piw nu qa sivikive pakiwkañw lomatuawit nuhtumi yuaatinumq'ö. ⁸ Pi God pas nāp inumi navoti'taqw, Jesus Christ nuy pan

unañwtoynaqw, nu umuminiqey pas kwañwtoya.
 9 Okiw as uma nānami unañway'kahkañw
 öqawi'wise', itahtuptsiwniy añ nānañumo hihta
 pūhut tuwi'vaye', suyhtsepñwat suan wuwnit
 añ öqawi'wisniqat nu umuñem nāwakinma.
 10 Noqw pep pu' uma hihta nukñwat māmatsyani.
 Uma yan qa atsáy'kahkañw, Christ hisat
 pítuniqat aw pahsave suan hinwisni, qa hakiy
 unañwmokni'kahkañwo. 11 Uma Jesus Christ
 öqalayay akw suan hintsakpit añ qaöwihinwisniqat
 nu pan umuñem nāwakna. Noqw God put ahpiy
 pas kaptsi'tiwe', tayawintiwni.

To Live is Christ

12 Noqw nu umuy it nāvotnani, itupkomu:
 Nu kānavotpit añ kuyvaqw, lomatuawi put
 ahpiy pas pavan öqalani. 13 Noqw öviy
 moñwit kīyat ep tuwalan'a'yat- nikañw pu
 ahpiy pētū inumi navoti'yuñwa, nu Christ
 añqw lomatuawtit yuaataqey ep sivikive
 pakiwtaqata. 14 Piw kaysiwhqam Tutuyqawhqat
 aw tuptsiwni'yuñqam nuy sivilawhqat ahpiy
 a'nö unañwtotiqe qa tuhtusyakañw, qa
 hakiy mamqasyakahkañw, lavayit yuaatota.
 15 Haqawat pi pas öviy qa tsutsúyaqe, pu
 nanaqas'unañway ahpiy yuaatota, noqw pu
 haqawat pay pas lolmat tunatyawkahkañwo.
 16 Ima pētū Christ nanaqasyuaatota, pay
 qa pas antsay'kahkañwo, hin pas pavan nu
 kānavotniqat tunatyawkahkañwo. 17 Noqw pu
 mímawat Christ aw unañway'yuñqe, öviy lavayit
 yuaatota, it navoti'yuñqee, nu lomatuawit eñem
 rohomnumniqey aw taviwtaqata. 18 Noqw

hintani? Pay pi nāp hinwata, sen haqawat paysoq hintsatska, sen haqawat- sa pas qa atsáy'kahkañw Christ yuaatinumya. Noqw nu put ep hahlayhti; nihqe soon nu nāt qa hahlayni. ¹⁹ Pi nu navoti'taqe put pantaqat ahpiy nu sivikiñaqw ayo yámakni, umuhnawakinpiy ahpiy'o, Jesus Christ Hikwsiat inumi unañwtapq'ö. ²⁰ Pi nu yan tunatyawkañw hinma, nu qa haqam Christ ep hamanhtiniqeyu. Nu put eñem qananahtsopkañw yuaataniqey añ suhtaq'ewniqey nāwakna, piw yūmosa put pas hihtataniqeyu, sen nu nāt qátee, sen nu mōkee. ²¹ Pi nu qátunik Christ eñem qátuni; nikañw nu mokq, pam inuñem pas pavan nukñwani. ²² Noqw öviy kurs nu hihsavo qate', nu pas pāpu Christ eñem tumalay'tani. Nikañw nu hihta namorstaniqey qa navoti'ta. ²³ Nu lōk wuwni'ta. Nu as yañqw ahpiyinen Christ ámunniqey nāwakna; pam inuñem pas pavan nukñwa. ²⁴ Nikañw pay nu as hāk yepnen, hihta añ umumi unañwtavi'maniqw, pam pantaqa umuñem lomahintani. ²⁵ Nihqe öviy nu God aw tuptsiwni'taqe, nu hāk qe'nen sohsokmuy umumum hinnumni, umuy öqawhtotaniqat öviy'o; piw uma umuhtuptionsiy ep pas pāpu hahlayyanigata. ²⁶ Noqw nu kurs nāt qa mōke' umumi ahoy pituqw, uma put ep Christ aw hahlayhtotini. ²⁷ Noqw Christ añqw lomatuawit aw tuptsiwni'yuñqam hin hinwisqat pan uma hinwisni. Uma sun tunatyawkahkañw, sun wuwni'kahkañw lomatuawit ep tuptionsiy eñem rohomhtiwisni. Noqw pep pu' sen nu umumumnikañw umuhlomaqatsiy tuway'tani,

pu qa umumumnikañw umuy hin hinwisqat soon qa navotni. ²⁸ Uma umuhtuwqamuy qa mamqasyani. Pay pam pantaqa pas suyan pumuy hihta qalomáhintaqat aqw ökiwiwtaqat tuawi'ta, pu uma God ahpiy ayo nõñakiwtaqata. ²⁹ Pi uma hapi Christ aw tütuptsiwaniqey qa put-sa aw wánwayniwyat, piw put eñem hihta añ kánanvotyaniqey aw wánwayniwya. ³⁰ Pi itam sohsoyam lomatuawit eñem sun rohomhtiwisa. Uma navoti'yuñqw nu pay put ep hīhihta añ kánavota, pu nāto nu kánavoti'mani.

2

Christ's Humility and Greatness

¹ Ya uma Christ ahpiy hakiy öqalayaniqey tuwi'vaya? Ya uma inumi unañway'yuñwa? Ya uma inún Qahováriwtaqat Hikwsit makiwya? Ya uma nun'okwatu? piw tūvāsyā?
² Kurs uma panyuñwe', nuy pas hinhaqam hahlayhtapnaye', sun wuwni'yuñwni, nānami unañway'yuñwni, sun tunatyawyuñwni. ³ Uma nanaqastunatyat, pu kwivi'nañwat qe'yani. Uma okiw'unañway'yuñwni. Hak ayam suhka hakiy epnihqe pavan ñas'ewnihqat pan aw wūwantamantani. ⁴ Qa hak nēnem-sa hihta tunatyawtani; pay hak ayo' sukw eñem piw hihta tunatyawtamantani. ⁵ Uma Christ Jesus an okiw'unañway'yuñwni. ⁶ Ura pam as pas God ankañw, put amum pas suntaqey qa kahkawnat, ⁷ Qa nāhihtataqe, tūwikit an yukilti, pu sinot an tokoy'va. ⁸ Pu sinot an tokoy'vaqe, piw nāt nāqahihtata; nihqe pas hisat mokniqey aqw

pahsavo Nay tunatyayat añ qa rohomma, nāmahin as nahoylehtsit ep mokniqeyu. ⁹ Paniqw hapi ōviy God put pas pavan ōmiq tsoka; nihqe put pas mohpeq tavi sohsokmuy sinmuy amuhpee. ¹⁰ Noqw ōviy sinom sohsoyam Jesus aw naokiwlalwani, ōveqatsit ep yesqamu, pu tūwaqatsit epyaqamu, pu maskiveyaqamu. ¹¹ Nihqe sohsoyam pam Tutuyqawhqatnihqat tōnay akw pañqawani, put Nayat God pas hihtatotani.

Shining as Lights in the World

¹² Noqw ōviy'ō, aw iunañwamu, uma yūmosa ilavayiy añ hinwisqamu, nu umuy it u'nanani, qa umumumnikañwo: Uma qaanhtiput añqw nõñakqamuy amún lomatumalay'yuñwe', pas antsa ayo nõñakqey nuhtumi mahtaknayani, tunatyawkahkañw, God pas kaptsi'kahkañwo. ¹³ Pi God pas nāp umuh'unañwpeq tumalay'ta. Pam hapi umuy put tunatyayat añ hinwisniqat pan umuy unañwtoynat, umuy pan hinwisniqat aw öqalmaqa. ¹⁴ Uma qa kolilitikahkañw, qa nāñwuy'kahkañw yesni. ¹⁵ Uma qa hihta ep tukopniwye', qa atsáy'kahkañw God tímatnikañw suan hinwisni. Nen uma yep nukpansinmuy qaunánwtalyesqamuy amunawit soñawnen talni'yuñwni. ¹⁶ Uma lavayit hakiy taytoynañwuqat sinmuy āawnayani. Noqw ason Christ pituqw nu hahlayhtini, kurs nu qa paysoq tumaltaqey navotee. ¹⁷ Uma pi umuhqapevewniy God aw noaya. Noqw kurs nu iqatsiy akw put aw antsanniqat God pan nāwaknaqw nu put ep

tsúyake', umumum hahlayhtini. ¹⁸ Noqw paniqw òviy uma piw inumum hahlayhtotini.

Timothy and Epaphroditus

¹⁹ Pay nu Tutuyqawhqat Jesus aw yankañw, soon pas hisat umumiq Tímotheus távini, nen nu umuy hin hinyuñqat navote', suyan unañwtini. ²⁰ Pi inumumyaqamuy amuñaqw qa haqawa put an umumi pas antsa tunatyawma. ²¹ Pi sohsoyam pas nennem-sa hihta tunatyawyuñwa, nit Jesus Christ tumalayt qa aw tunatyawyuñwa. ²² Noqw pay uma Timothy hin tumaltaqat navoti'yuñwa. Ura pam inumum lomatuawit yuaatinuma. Hakiy tiat nay amum hin tumaltaqat pan hapi pam inumum itumalay añ nuy paañwanta. ²³ Noqw òviy ason inuñem hin yukiltiniqat nu navote' pep pu' nu umumiq put hōnani. ²⁴ Nikañw nu Tutuyqawhqat qapēvewnaqe, pas soon pas hísat umumiq pohtani. ²⁵ Nu umumiq itupkoy Epaphroditus hōnaniqw pay pam nuyniqw súanta. Ura uma inumiq put ayatotaqw, nuy hihta hakni'taqw, pam inumi put ep unañwtavi. Itam nāma tumaltaqe, lomatuawit eñem nāma rohomma. ²⁶ Noqw pay pam umumi yórikniqey pas nāwakna, yaw uma put tūtuyhtiqat nanaptaqw put ep pam pas qahahlayhti, navotqee. ²⁷ Pay pas antsa pam tūtuyhtiqe pēp mōki. Noqw God put ōkwatuwhqe, put qalapsina. Yan pam nuy piw ōkwatuwa, pi as pam mokq, nu nānañumo kānanvotpit akw māñuy'ni. ²⁸ Noqw òviy nu umumiq put hōnaniqey pas kwañwtoyna, uma put aw yórikye', hahlayhtotiniqat òviy'o. Nen nu umuy hahlayyaqat navote', qa umuy akw soon unañway'tani. ²⁹ Taay. Noqw

ōviy uma Tutuyqawhqat an hahlaykahkañw, put pās taviyani, piw pan hinyuñqamuy kaptsi'yuñwni. ³⁰ Taq pam Christ tumalayats enem pēp mōki, qatsiy qa kahkawnaqee. Pam umuhqeniy ep inumi unañwtavi, ispi uma yāvahaq yesqee, kurs hin inumi unañwtapyaniq'ō.

3

The True Righteousness

¹ Taay, itupkomu, uma Tutuyqawhqat ep hahlayyani. Pay nu nāt piw umumiq put pēnaniqw pam nuyniqw qa maqsonhinkañw, umuñem lomahintani. ² Hakim qalolmat hintsatskaqam umuy poñotkit akw tuvoylatotiniqat umumi ö'qalya. Puma popkotuy amunyuñwa. Uma pumuy ep nāmi tunaltotini. ³ Pi itam Hikwsit an God aw nāwakinwisqee, Christ ep hahlayyakahkañw, nāp itahhintsakpiy akw ayo nōñakniqey qa aw yanyuñwa. Noqw Godniqw itam hapi pas antsa poñotkit akw tuvoylaiwyuñwa. ⁴ Pay ka as nu tatam piw nāp ihintsakpiy aw yantanikañwo. Sen hak haqam hintsakpiy aw yantaniqey antaniqw, tis soon qa nu' pas'i. ⁵ Nanalsikis talqat ep nu poñotkit akw tuvoylatiwa; nu Israel ahpiy aniwhti, Benjamin ahpiyviynikañwo. Nu Hebrew- sīnonikañw tihtiwhqee, Hebrew-sinmuy tuwiyamuy tuwi'va. Ura nu Pharisee-sinmuy amumum tōnaltiqa, Moses tutavoyat an ahsupoq nu an hinma. ⁶ Pu nu pas qa nātusitaqee God aw tōnawtaqamuy okiwsahsana. Tutavotniqw nu pas suan hinma. ⁷ Ura as nu it yantaqat ep pas himuiwtañwu; nikañw nu

Christ tuwi'vaqe put sohsok qahihtata. ⁸ Owi, pay nu pas suyan sohsok ayo yuku, pi nu pay Itahtutuyqawhqay Jesus Christ tuwi'ta; noqw pam pantaqa sohsok epnihqe pas pavan nukñwa. Nu Jesus õviy sohsok hihta tatamhtat, put pay mömstikvut pan nu aw wūwanta, okiw as nu Christ tuyqawvaniqe õviy'o. ⁹ Nu put tuyqawve', put aw yankañw nātuwiwni, nāp ihintsakpiy-nikañw pu tutavot añ suan hinmaqey qa aw yankañwo, it navoti'taqee: Hak Christ aw tuptsiwhq, pam súantaqat God pañqawñwu. ¹⁰ Pas pay nu okiw put pās tuwi'vaniqey nāwakna, piw pam hin ahoy tātayhqat pan God öqalayay aw pohtaniqeyu. Nu put amum hihta añ kānavotkañw, put an mokniqey nāwakna. ¹¹ Kurs hin pasiwtaniqw nu so'pumuy amuñaqaw ahoy tātayni.

Running Toward the Goal

¹² Nu it yantaqat tuyqawvaqey pay qa pan nāmi wūwanta; nu pās pasiwtaqey qa pan nāmi tayta. Nikañw pay nu put tuyqawvaniqey ö'qala, Christ Jesus nuy tuyqawvaqw õviy'o. ¹³ Itupkomu, nu hapi pay put tuyqawvaqey qa pan nāmi wūwanta; nikañw it hapi nu sūkw hinma; Nu pay hihta añ kuyvaqey ayo yúkuhqe, nāt hihta inupyevenihqat aqw ö'qala, ¹⁴ Pi nu nanamunwaqamuy amún so'ñwamiq ö'qala. Nihqe nuy añ kuyvaqw, God pas nāp hihta nuy ahsataqat inumi nóani; pi pam inumi put nóaniqe õviy Christ Jesus añ nuy wáñwayi. ¹⁵ Noqw õviy itam hihsa'nihqam añ tukwsiwyuñqam pan wuwni'yuñwni; pu ason kurs uma hihta ep piw hinwat wūwayaniqw, pay ason God soon put piw umumi qa mahtaknani. ¹⁶ Noqw

pay pi itam haqami pahsave ökiwte', pay pan hinwisni; pay itam sun tunatyawwisni. ¹⁷ Itupkomu, uma sohsoyam inumi nanawinyani; pi umuy hin yesniqat nu umumi mahtakna. Nen añ hakimuy pan hinwisqamuy amumi taywisni. ¹⁸ Taq pay nu ura qa sūs umumi pañqawhqe, nāt piw nu okiw pakkañw umumi pañqawni: Pas kaysiwhqam Christ nahoylehtsiyat aw qa suhtaq'ewyaqam añqe' hinnumya. ¹⁹ Puma hoyalniwyaniqey aqw ökiwisa. Pumuy tuñlayiam pumuy amumi tutuyqawi. Puma hihta haman'ewakwnihqat ep himuiwyuñwa; yep qatsit- sa ep hihta tunatyawyuñwa. ²⁰ Noqw itam hapi öveqatsit aw sinoiwta. Noqw ason Itahtutuyqawhqa Jesus Christ itamuy ayo óyaniqa pañqwniqat itam nuhtayyuñwa. ²¹ Pam ason itahtokoy hin'ewakw alöntani, nen öqalay akw nāp tokoy pas pavan lolmat an put yukunani. Pi pam sohsoq hihta aw tuyqawvaniqey öqalay'ta.

4

Instructions

¹ Pas aw iunañwam itupkomu, nu umumi yórikniqey pas nāwakna; pas nu umuy pihni'ta; pi umutsviy nu pas kaptsitiwa. Noqw öviy aw iunañwamu, uma Tutuyqawhqat ep hūrs hoñni. ² Nu Euodias ayatani, pu Syntychet pīwu, uma Tutuyqawhqat ep sun wuwni'tani. ³ Pu piw nu ūmi pañqawni, pas suyan itumalsuñwa: Um imuy wuhtituy amumi unañwtavi'tani, Clement énañ'a, pu pētuy itumalsuñwamuy amumii; taq puma inumum lomatuwawit ep a'nö tumaltota. Pumuy

tuñwniam qatsítutuvenit ep pēniwyuñwa. ⁴ Uma yūmosa Tutuyqawhqat ep hahlayhtiwiśni; noqw nu piw nāt pañqawni: Uma hahlayyani. ⁵ Uma sohsokmuy sinmuy amuhsonve pās unañwat yesni. Tutuyqawhqa soon pas hisat pítuni. ⁶ Uma qa hihta añ nānap hin wūwantotat, God aw nāwakinwisni. Uma hihta nānawakne' put òviy God aw tūviñtotani, tsúyakiwkahkañwo. ⁷ Noqw God umuh'unañway, pu umuhwuwniy uyiwaltoynani, umuy Christ Jesus aw yanyuñq'ò. Kurs hak put pantaqat mātsi'tani. ⁸ Taay itupkomu, uma lomawuwni'yuñwni. Uma hihta pas antsanihqat wūwayamantani, piw hihta kaptsitiwhqata, pu hihta súantaqata. Uma hihta kwañw'ewakwnihqat wūwantotani, pu hihta lomahintaqata, pu añ lomalavayhtiwhqata. Uma hihta pasiwyuñqat, pu tayawintiwhqat wūwayamantani. ⁹ Uma hintsakpit, pu lavayit añ inún hinwisni. Nu umuy hin tutuqaynaqw, piw umumi hin tutaptaqw, pan uma hinwisni; noqw God hakiy kwakwhat unañwtoynañwuqa umumum hinmani.

Thanks for the Gift

¹⁰ Noqw pas nu Tutuyqawhqat aw hahlayhti, uma yepehaq piw nuy hihta akw paañwayaqw òviy'ò. Pay as pi uma pan tunatyawkahkañw, hin panhtotiniqey as qa tuway'yuñwa. ¹¹ Ka nu hihta həkni'taqey kítahqat qa panwat hapi. Pi nu nāp hin qatukañw pay pāpu nakwhani'tamantaniqey tuwi'va. ¹² Pay nu hin hihta rūrurnaniqey natuwta, pu hin hihta qarūrurnaniqeyu; nu sohsok hihta añ òyiwaniqey, pu tsōnmokiwtaniqey tuwi'va, hihta qarūrurnaniqeyu, pu hihta nastatiniqeyu. ¹³ Pay nu

sohsok hihta añ kuyvani, Christ öqalayats akw'a. ¹⁴ Noqw pay pi uma súanhtotiqe, nuy okiwhintaqw inumi unañwtapya. ¹⁵ Noqw uma Philippi ep sinom navoti'yunqw, ura nu lomatuawit nāt pu' Macedoniat ep yuaataqe, nu pañqw ahpiyniqw, pay úma-sa itumalay añ inumi unañwtapya. Ura uma umuhhimuy añqw hihta God aw noayaqw, pu nu put añqw put makiwa. Qa haqam God aw tōnawtaqam inumi hihta kuwahtoti, pay pas úma-saa. ¹⁶ Oviy ura nu Thessalonicat épeqniqw, uma sūs, pu añk inumi hihta o'ya, nuy hihta haqtaq'ö. ¹⁷ Ka nu kuwahtiput tuñlay'taqat uma qa pañ wūwayamantani. Pi uma God añqw put ep hihta makiwyaniqat nu umuñem tuñlay'ta. ¹⁸ Pay nu sohsok ömahta, nihqe qa hihta haqni'ta: Nu pay uyiwaliti, uma hihta Epaphroditas añ inumi o'yaqat ömahtaqee. Umuhkuwahtipu hihta kwañwáhovaqtuqat God aw noiwhqat anta. Noqw pam put ep tayawintiwa. ¹⁹ Noqw pay ason Ina God sohsok hihta umuhhaqniy añ aw antsani'mani, pas nāp himuy qaöwíhintaqat akw'a, Christ Jesus añ'a. ²⁰ Noqw nam God Itana yūmosa aqwhaqami kaptsiwaa. Nam antaa.

Final Greetings

²¹ Uma inuñem Christ Jesus sinomuyatuy sohsokmuy öqalayani. Ima tuptsiwni'yunqam inumumyaqam umuy öqalaya. ²² Sohsoyam God sinomat umuy öqalaya, tis öviy Caesar ep kīvitu. ²³ Nam Itahtutuyqawhqay Jesus Christ núokwaat sohsokmuy umumi pitsiwtāa. Nam antaa.

God Lavaiyat An Puhuvasiwni New Testament in Hopi (US:hop:Hopi)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hopi

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hopi [hop], USA

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hopi

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
f1558f03-6e18-5edf-b292-77ef05524aff